Maculadegeneratie

Oogheelkunde

Beter voor elkaar

Ikazia ziekenhuis

Wat is maculadegeneratie?

Maculadegeneratie wordt ook wel slijtage van het netvlies genoemd.
De macula is het centrum van het netvlies, en degeneratie betekent slijtage. Het netvlies is de binnenbekleding van de oogbol, en bevindt zich achter de lens (zie figuur 1). Maculadegeneratie kan op iedere leeftijd voorkomen, alhoewel het met name bij ouderen optreedt.
Maculadegeneratie bij ouderen wordt grofweg in 2 vormen onderscheiden, namelijk **A**. de **droge** en **B**. de **natte** vorm.

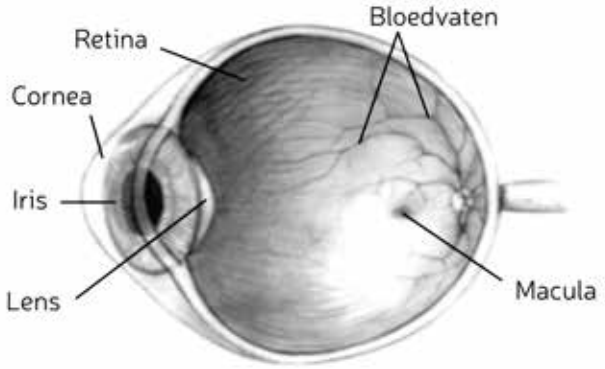

Figuur 1. Schema van de oogbol.

Hoe wordt de diagnose gesteld?

Vaak kan de oogarts tijdens het onderzoek onderscheiden of het de droge of de natte vorm van maculadegeneratie betreft, maar bijna altijd is er aanvullend onderzoek nodig, door middel van een OCT–scan en/of door fluorescentie–angiografie. Met de OCT–scan (figuur 2) worden er scans van het netvlies gemaakt, waarop goed te zien is of er wel of geen vocht in het netvlies zit. Bij een fluorescentie–angiogram worden foto's gemaakt van het netvlies, met behulp van kleurstof die in uw arm gespoten wordt.
Voor uitgebreidere informatie: zie hiervoor de folder fluorescentie–angiografie.

Figuur 2. foto van normaal netvlies.

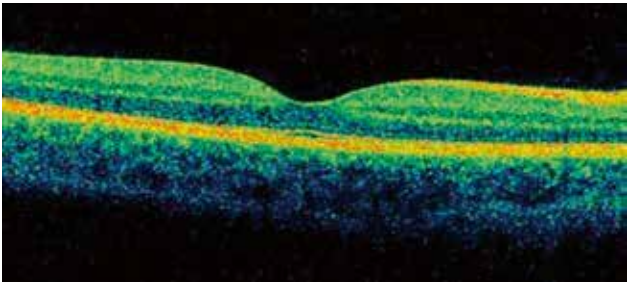

OCT–scan van normale macula.

A. Droge maculadegeneratie.

Bij **droge maculadegeneratie** kan het netvlies de afvalstoffen niet meer goed afvoeren, waardoor die zich ophopen onder het netvlies (meestal in het centrum; de macula).
De oogarts kan dit bij het onderzoeken van het netvlies onder andere zien als gelige vlekjes; dit worden Drusen genoemd.

Wat is de prognose?

Voor de **droge maculadegeneratie** is het verloop over het algemeen redelijk gunstig; het zien blijft meestal jarenlang stabiel, of gaat heel langzaam iets achteruit. U kunt meer moeite krijgen met het lezen en het zien van kleine details. Ook het contrastzien en kleurenzien kan achteruitgaan, waardoor u meer licht nodig heeft bij het lezen.
Soms kunnen extra hulpmiddelen zoals een leesloep nuttig zijn (zie onderaan deze folder voor verwijzing naar instellingen en opticiens).

Kan droge maculadegeneratie behandeld worden?

Droge maculadegeneratie kan helaas niet behandeld worden.
Het is wel bewezen dat roken een nadelige invloed heeft op het netvlies. Voldoende vitaminen en mineralen kunnen de achteruitgang van het netvlies soms vertragen. Soms wordt geadviseerd speciale voedingssupplementen te gebruiken. Uw oogarts kan u informeren of dat in uw geval zinvol is.

Controles.

Bij **droge maculadegeneratie** is in principe geen periodieke controle nodig. Wel is het belangrijk om zelf in de gaten te houden of er veranderingen optreden.
Indien nodig kan de huisarts u (meestal binnen enkele weken) doorsturen naar een oogarts.

B. Natte maculadegeneratie.

Bij **natte maculadegeneratie** groeien er onder (of soms in) het netvlies bloedvaatjes.
Deze bloedvaatjes zijn van slechte kwaliteit en kunnen lekken, waardoor er vocht en/of bloed in of onder het netvlies terechtkomt. Dit alles zorgt ervoor, dat het netvlies beschadigd raakt, en soms wat onregelmatig van oppervlak wordt. De oogarts kan bij onderzoek een verdikt netvlies zien, met daarbij vocht en/of bloed in of onder het netvlies (zie figuur 3).
Deze processen spelen zich meestal in of direct naast het centrum (de macula) van het netvlies af. Hierdoor kunt u merken dat het gezichtsvermogen in een aantal weken of maanden achteruit is gegaan. Er kan ook een vlek in het midden van het beeld ontstaan, of het beeld kan vervormen. Als u bijvoorbeeld naar de kozijnen of de voegen van de badkamertegels kijkt, lopen die niet meer recht, maar krom of golvend.
U kunt ook de Amsler–kaart gebruiken die op blz 10 in deze folder staat afgedrukt.

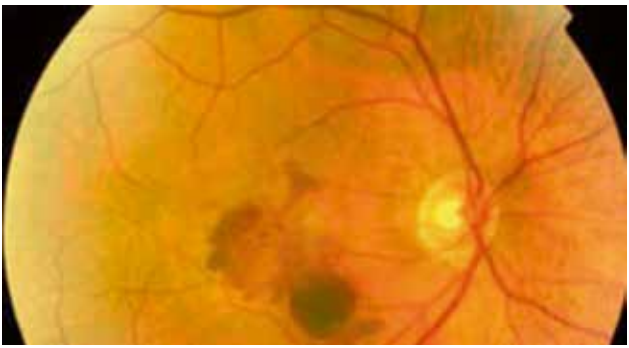

Figuur 3. foto van natte maculadegeneratie.

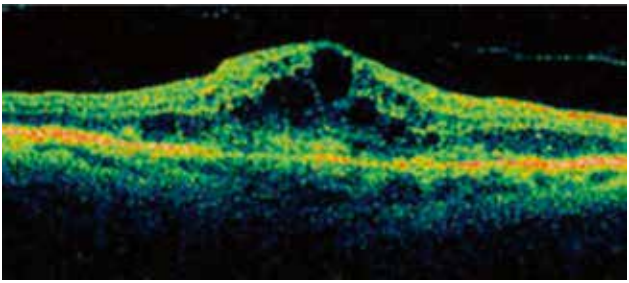

OCT–scan van de macula, waarbij er zich vocht in het netvlies bevindt.

Wat is de prognose?

De natte maculadegeneratie veroorzaakt vaak in een relatief korte tijd (weken/maanden) een forse achteruitgang in het gezichtsvermogen. De slijtage in het netvlies zorgt uiteindelijk voor een litteken in netvlies. Hierdoor is het scherpe zien blijvend verslechterd, maar meestal stabiel. U kunt buiten het centrum alles zien. Echter het centrum zelf is meer beschadigd, waardoor het lezen en details zien vaak slechter is ten opzichte van patiënten met droge maculadegeneratie. Soms kunnen extra hulpmiddelen zoals een leesloep nuttig zijn (zie onderaan deze folder voor verwijzing naar instellingen en opticiens).

Kan natte maculadegeneratie behandeld worden?

Voor de **natte maculadegeneratie** was er vroeger geen behandeling mogelijk en werden mensen vaak slechtziend.
Sinds een aantal jaren zijn er behandelingen ontwikkeld, zoals injecties in het oog met medicijnen, onder andere de zogenaamde **Anti–VEGF's , bijv. Avastin, Lucentis, Beovu** of **Eylea**. Patiënten die voor deze behandeling in aanmerking komen, ontvangen ook de folder hierover. Deze medicijnen kunnen maculadegeneratie niet genezen, maar wel het proces vertragen of stoppen. Het doel van de injecties in het oog is dan ook niet om mensen weer volledig zicht terug te geven. Er wordt met name naar gestreefd om te behouden wat men heeft (stabilisatie), en om zoveel mogelijk de schade te beperken (en daarmee ook de grootte van het litteken zo klein mogelijk te houden). Gemiddeld behouden patiënten een hoger percentage zicht dan wanneer ze niet behandeld zouden zijn. Het is gebleken dat deze behandelingen met injecties in het oog goede resultaten geven en **momenteel is dit de beste behandeling** van natte maculadegeneratie.

Controles

Bij **natte maculadegeneratie** worden patiënten tijdens een behandeltraject met Anti-VEGF-injecties regelmatig gecontroleerd. Tussentijds kunt u ook controleren of er veranderingen plaatsvinden door middel van de Amsler-test (zie onderaan deze folder). Indien nodig kan de huisarts u (meestal binnen enkele weken) doorsturen naar de oogarts.
Als op den duur het centrum van het netvlies verlittekent, zijn verdere controles en behandeling niet meer zinvol.

Hulpmiddelen.

Aangezien zowel bij droge als bij natte maculadegeneratie het lezen en zien van detailsachteruit kan gaan, kan het nuttig zijn om hulpmiddelen zoals speciale leesloepen aan te schaffen. Instellingen die gespecialiseerd zijn in het aanmeten en aanvragen van hulpmiddelen, zijn o.a. Visio, ERGRA en Bartiméus. De instellingen kunnen u tevens begeleiden met dagelijkse dingen zoals huishouden en werk en geestelijke ondersteuning bieden.
Ook bij opticiens zoals Van Meurs en Jansen & Jansen kunt u terecht voor hulpmiddelen. U kunt zelf contact opnemen met een instelling (zie onderaan deze folder). Indien nodig kan uw oogarts uw gegevens naar de betreffende instelling opsturen.

Vragen?

Polikliniek Oogheelkunde
Ikazia Ziekenhuis
Montessoriweg 1
3083 AN Rotterdam
T 010 297 53 80
www.ikazia.nl

Telefoonnummers en websites van instellingen voor hulpmiddelen en begeleiding:

Visio: 088 585 85 85
http://www.visio.org

ERGRA:
T 070 311 40 70
http://www.ikwilbeterzien.nl

Bartiméus:
T 0900 77 888 99
http://www.bartimeus.nl

Van Meurs:
T 010 48 07 233
http://www.bartvanmeurs.nl

Jansen & Jansen:
T 0180 431 575
http://www.jansenenjansenoogzorg.nl

Nuttige links:

Patiëntenvereniging Maculadegeneratie:
http://www.mdvereniging.nl

NOG (Nederlands Oogheelkundig Gezelschap):
http://www.oogheelkunde.org/patienten/patientenvoorlichting

Algemene informatie

http://www.oogartsen.nl

Amsler-test

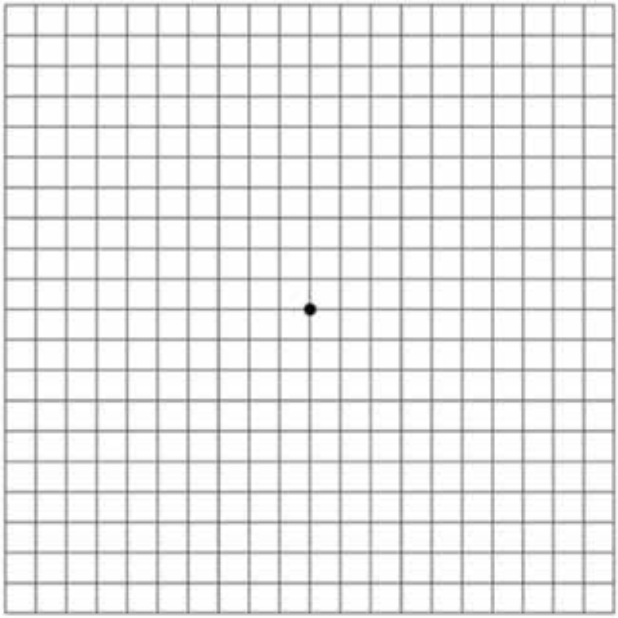

Let op: *In deze folder staat informatie die belangrijk is voor u. Heeft u moeite met de Nederlandse taal? Lees deze folder dan samen met iemand die de informatie voor u vertaalt of uitlegt.*

Please note: *This leaflet contains information that is important for you. If you have trouble understanding the Dutch language, you should read this leaflet together with someone who can explain the information or translate it for you.*

Dikkat: *Bu broşür sizin için önemli bilgiler içerir. Hollandaca okumakta zorlanıyor musunuz? O zaman broşürü bilgileri sizin için çeviren ya da açıklayan biriyle okuyun.*

Uwaga: *Ta ulotka zawiera ważne dla Ciebie informacje. Masz trudności ze zrozumieniem języka holenderskiego? Przeczytaj tę ulotkę razem z kimś, kto przetłumaczy jej treść lub będzie w stanie wyjaśnić zawarte w niej informacje.*

انتبه: هناك معلومات مهمة بالنسبة لك في هذا المنشور. هل تواجه صعوبة في اللغة الهولندية؟ اقرأ إذن هذا المنشور مع شخص آخر يترجم أو يشرح لك المعلومات.

Ikazia Ziekenhuis
Montessoriweg 1
3083 AN Rotterdam
www.ikazia.nl

Maculadegeneratie
800693-NL / 2020-04